

TILLEGG til Årsrapport 2012

Utdypet rapportering til
avdeling psykisk helsevern og rus, Helsedirektoratet

Seraf

Senter for rus- og avhengighetsforskning er organisert under
Institutt for klinisk medisin, Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo.

UiO : **Universitetet i Oslo**

I tråd med tildelingsbrevet har SERAF utført følgende oppdrag for avdeling psykisk helsevern og rus, Helsedirektoratet:

1. [Utvikling av SERAF i retning av å være et nasjonalt kunnskapssenter for behandling av opioidavhengighet, både substitusjonsbehandling og i form av psykososial oppfølging](#)

SERAF har i 2012 etablert seg som et nasjonalt tyngdepunkt innen rusmiddelforskning, med spesielt fokus på opioidavhengighet og LAR. Senteret har i 2012 produsert nær 50 vitenskapelige artikler, og 5 PhD grader. I tillegg har vi vårt masterprogram om psykososialt arbeid, selvmord, rus, vold og traumer som har produsert 12 masteroppgaver i 2012. En betydelig del av vår forskningsproduksjon og undervisning omhandler LAR og behandling av opioid avhengighet.

SERAF bistår i tillegg til ordinær undervisning på profesjonsstudiet for leger og på Masterprogrammet med en lang rekke formidlingsoppgaver og foredrag i hele landet, og utlandet.

2. [Utvikling av årlig statusrapport for LAR og utarbeidelse av en årlig vurdering av anbefalingene i LAR-retningslinjen i lys av nyere forskning, som et vedlegg til statusrapporten](#)

SERAF publiserte i 2012 rapporten; LAR forskning 2011, som SERAF-rapport 2/2012.

<http://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/seraf/publikasjoner/rapporter/2012/nedlastinger/seraf-rapport-nr-2-2012-lar-forskning-2011.pdf>.

Rapporten er på 43 sider, inkluderer oppsummeringer på 12 ulike tematiske områder innen LAR-forskning og inkluderer 129 forskningsreferanser publisert i løpet av 2011.

I denne rapporten oppsummeres publisert forskning fra 2011 som omhandler LAR-behandling. Det er i hovedsak ingen funn fra internasjonal litteratur som tilsier at retningslinjene i LAR bør endres på vesentlige punkter.

I rapportens forord oppsummeres at en slik gjennomgang av all internasjonal LAR-litteratur som presentert i rapporten, var nokså arbeidskrevende i forhold til «resultatenes nytte», og at det i fremtiden vil legges opp til en noe mer målrettet og fokusert gjennomgang av litteraturen for å søke å besvare mer spesifikke spørsmål, enn « å oppsummere all LAR-relatert forskning » i året som gikk.

SERAF har gjennom arbeidet med Statusrapporten og gjennomgang av internasjonal LAR-forskning ikke holdepunkter for å mene at gjeldende LAR-retningslinjer bør endres vesentlig. SERAF bidrar med en fortløpende vurdering av litteraturen og igjennom egen

forskning på norske LAR. Gjennom dette arbeidet vil oppdatert kunnskap stadig tilfalle LAR-feltet. SERAF stiller seg til disposisjon for direktoratet i arbeidet med revidering av LAR-retningslinjen frem mot 2015.

3. Igangsette arbeidet med å utarbeide utviklingsindikatorer for LAR

SERAF lager årlig en Statusrapport for LAR, sammen med Oslo Universitetssykehus, Avdeling spesialiserte poliklinikker, og rapporten fra 2012 er som tidligere basert på Statusundersøkelsen som gjennomføres i alle tiltak som utøver LAR-behandling nasjonalt. Statusundersøkelsen inkluderer i overkant av 50 ulike spørsmål/ indikatorer for evaluering av situasjonen for personer i LAR-behandling og rapporten fungerer slik at utvikling i LAR-kan fanges.

En av hovedutfordringene ved Statusundersøkelsen og også Statusrapporten er at grunnlagsdata er på aggregert nivå. Dette betyr at det ikke kan følges individuelle pasientforløp, men kun studeres utvikling på senternivå.

Statusrapport 2011; LAR i helseforetakene; som SERAF-rapport 1/2012.

<http://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/seraf/publikasjoner/rapporter/2012/nedlastinger/SERAF-rapport-nr-1-2012-Statusrapport-2011.pdf>

SERAF tilsatte en stipendiat; Marianne Riksheim, i 2012, hun har søkt om og fått tilgang til Statusundersøkelsesdata på individnivå. Hennes PhD prosjekt de neste 4 årene vil være å undersøke de ulike variablene i Statusundersøkelsen mht hvordan spørsmålene fungerer som kvalitetsindikatorer for LAR. Dette prosjektet er pågående og det er for tidlig å predikere resultater nå.

Initiert, men ikke fullført ført er en masteroppgave av farmasistudent Lise Grønnerud ved UiO, hvor man ser på forskrivning av benzodiazepiner til LAR-pasienter før og etter innføring av nye nasjonale retningslinjer. Veileder på dette prosjektet er Jørgen G. Bramnes og Milada Mahic (FHI). Denne oppgaven vil bli utgitt som SERAF-rapport i 2013. Samarbeidspartnere på rapporten vil bli Thomas Clausen og Svetlana Skurtveit.

4. Bistå direktoratet med kunnskapsoppsummering på avgrensede områder innen TSB

SERAF har gjennom hele året gitt rusfaglige råd til direktoratet på forespørsel. Av dette kan vi nevne at Professor Jørgen G. Bramness bistått Helsedirektoratet i revidering av retningslinjer for forskrivning av vanedannende legemidler; IK-2755. Denne vil bli ferdigstilt i året 2013/14. Professor emeritus Helge Waal har også gitt råd i denne prosessen.

SERAF har levert oppsummeringer av det vitenskapelige grunnlaget for initieringen av Helsedirektoratets overdosestrategi, vi har gjennom en kunnskapsoppsummering utredet muligheter for naloksonnespray behandling, oppsummert internasjonal forskning pro et contra når det gjelder heroinrøyking vs injisering og SERAF har vært engasjert i oppstarten av overdosestrategien gjennom å utrede nye tiltak. I arbeidet med overdosestrategien vil vi fortsette å være en resurs for direktoratet også gjennom et nytt naloksonprosjekt.

Vi har bistått Helsedirektoratet med kunnskap i debatten om medisinsk forskrivning av cannabis og cannabisrelaterte produkter SERAF har i samarbeid med forskere på SIRUS og andre bidratt til en nasjonal kunnskapsoppsummerende konferanse og deretter utgivelse av bok på dette område.

Vi har en løpende dialog og kommer med innspill i forhold til Helsedirektoratets vurderinger om spesialistutdanninger for leger og særskilt for spesialiteten i rus- og avhengighetsmedisin. Her er det gitt mange innspill og SERAF vil sitte med i arbeidet som gjøres for å lage en ny spesialitet.

SERAF har bistått direktoratet med innspill i prosessen rundt utarbeidelsen av nye retningslinjer for førerkortforskriftene.

Ellers har Helge Waal bistått direktoratet med drøfting av etiske konsekvenser av rusmiddelforskning med, holdt foredrag om samme tema og deltatt på stormøte i direktoratet. Han har gitt råd i arbeidet med ROP veileder, rådgivning til direktoratet om flere LAR-relaterte spørsmål (medikamenter, klager til direktoratet, spørsmål fra brukere/media mv), samt gitt rådgivning til Helse og- omsorgsdepartementet. Direkte råd til HOD er også blitt ved flere anledninger fra professor Jørgen G. Bramness

5. Videreføre sin formidlings- og undervisningsvirksomhet overfor rusmiddelfeltet i Norge

SERAF har gjennom ulike undervisningsoppgaver som; Masterstudiet for psykososialt arbeid, videre og etterutdanningskurs for leger og psykologer og en rekke formidlingsbidrag landet rundt en bred kontaktflate med de kliniske og akademiske miljø innen rus- og avhengighetsfaget i Norge. En av våre hovedoppgaver er forskning og formidling rundt opioidavhengighet, og behandlingsformer knyttet til denne tilstanden, herunder spesielt LAR-behandling. Forskningen som SERAF hvert år produserer på LAR-relaterte tema er relevante og publiseres i de fremste avhengighets-tidsskrifter internasjonalt. Ved å formidle denne fagkunnskapen gjennom vår undervisning og formidling bidrar vi ved SERAF til kompetanseheving i fagfeltet innen rusfeltet generelt, og LAR-feltet spesielt.

Vi har en utstrakt foredragsvirksomhet og har god deltakelse på våre videre- og etterutdanningskurs. Kursdeltakerne kommer fra hele landet, f eks var 53 % av deltakerne på Fordypningskurs i rus og psykiatri tilreisende fra resten av landet. I samarbeid med, og etter initiativ fra Helgelandssykehuset Mosjøens prosjekt "Modell for helhetlig rusarbeid", arrangerte SERAF regionskurs i rusmedisin i Mosjøen. Kurset ble arrangert i november 2012 og gikk over to dager. Målet med kurset er å øke legers kompetanse på rusavhengighet, både primærleger og leger fra spesialisthelsetjenesten, for dermed bedre behandlingen av pasienter med rusmiddelproblemer. Målgruppen for kurset var leger i Nordland fylke, men det var også deltakere fra andre yrkesgrupper med på samlingen, til sammen 34 personer. Kurset ble ledet av forskningsdirektør og professor Jørgen G. Bramness.

SERAF har stilt sin kurspakke til disposisjon for arbeidsgruppen for legespesialiteten i rus- og avhengighetsmedisin og vil delta i arbeidet med å utvikle et undervisningsopplegg for de første LIS-legene som skal utdannes i den nyetablerte spesialiteten.

6. Utvikle en årlig rapport om status når det gjelder publisert klinisk orientert rusmiddelforskning i Norge

I 2012 har SERAF laget en rapport om aktuell LAR-forskning fra 2011, dette var et nokså omfattende arbeid, som ikke nødvendigvis vil gjentas årlig. Men ulike tema av spesiell relevans, kan år om annet, være aktuelt å gi en spesiell gjennomgang slik som LAR-rapporten var i 2012. SERAF arbeider med ulike tema innen behandling av rustilstander, ikke forbeholdt LAR, således vil ulike tema innen TSB være gjenstand for SERAF forskning og formidling i årene som kommer.

SPESIFISERING AV REGNSKAP 2012

Gjennom spesifiseringen av regnskapet fremgår det at SERAFs innsats for å ivareta oppdraget fra Helsedirektoratet i 2012, overgikk bidraget i tilskuddsbrevet. Helsedirektoratet får mer rusfaglig utbytte av sin bevilgning til SERAF. En årsak til dette er også at oppdraget fra Helsedirektoratet har heldige synergier med SERAFs oppdrag og bevilgning fra Forskningsrådet.

Tabellen viser en beregnet fordeling av de bevilgede midlene på de forskjellige delene av SERAFs oppdrag

Oppdrag	Kostnaden dekker	Beregnet beløp
1) utvikling av SERAF i retning av å være et nasjonalt kunnskapssenter for behandling av opioidavhengighet, både substitusjonsbehandling og i form av psykososial oppfølging	deler av lønnen til administrativ leder, deler av lønnen til professor i fast stilling, deler av lønnen til administrativ konsulent, reiser og andre driftsmidler.	2 395 132
2) utvikling av årlig statusrapport for LAR og utarbeidelse av en årlig vurdering av anbefalingene i LAR-retningslinjen i lys av nyere forskning, som et vedlegg til statusrapporten	deler av lønnen til professor i fast stilling, deler av lønnen til vitenskapelig assistent og deler av lønnen til statistiker.	529 259
3) igangsette arbeidet med å utarbeide utviklingsindikatorer for LAR	deler av lønnen til professor i fast stilling, deler av lønnen til vitenskapelig assistent og deler av lønnen til statistiker.	411 025
4) bistå direktoratet med kunnskapsoppsummering på avgrensede områder innen TSB	deler av lønnen til professor i fast stilling, deler av lønnen til vitenskapelig assistent og deler av lønnen til statistiker.	267 255
5) videreføre sin formidlings- og undervisningsvirksomhet overfor rusmiddelfeltet i Norge	deler av lønnen til professor i fast stilling, deler av lønnen til studiekonsulent, reiseutgifter og kurskostnader.	1 234 779
6) utvikle en årlig rapport om status når det gjelder publisert klinisk orientert rusmiddelforskning i Norge	deler av lønnen til professor i fast stilling og deler av lønnen til statistiker.	76 955
		4 914 405